W A R Z Y W A

Materiały e-learningowe do nauki przedmiotu:
technologia gastronomiczna z towaroznawstwem
w Zespole Szkół Gospodarczych w Rzeszowie

Autor opracowania: mgr inż. K. Matłosz

1. **Warzywa** to rośliny zielne (jednoroczne, dwuletnie lub wieloletnie), które służą człowiekowi za pokarm bez technologicznego przerobu - w postaci naturalnej. Mogą być spożywane w całości lub tylko częściowo (nasiona, kwiatostany, owoce, pędy, liście, korzenie).
   Można je zjadać na surowo, ugotowane, usmażone lub upieczone. Używane są również w przetworach lub jako przyprawy. Uprawą i produkcją warzyw zajmuje się warzywnictwo.

2. Podział warzyw na grupy:

warzywa kapustne	Brokuł, jarmuż, kalafior, kalarepa, kapusta brukselska, kapusta chińska, kapusta głowiasta biała, kapusta głowiasta, czerwona, kapusta pekińska, kapusta włoska
warzywa cebulowe	cebula perłowa, cebula zwyczajna, czosnek, por, rokambuł, szalotka, siedmiolatka, szczypiorek, brukiew wodna
warzywa liściowe	cykoria sałatowa, cykoria endywia, pietruszka naciowa, portulaka warzywna, roszponka warzywna, pieprzyca siewna, rzeżucha ogrodowa, ałata siewna, seler naciowy, szpinak zwyczajny, szpinak nowozelandzki, trętwian czterorożny, rukola, rokietta siewna, mniszek lekarski
warzywa korzeniowe	burak ćwikłowy, marchew zwyczajna, pasternak zwyczajny, pietruszka korzeniowa, salsefia, seler korzeniowy, wężymord czarny korzeń, skorzonera
warzywa owocowe	oberżyna (bakłażan), papryka roczna, pomidor uprawny, ogórek, cukinia
warzywa rzepowate	brukiew, karpiel, rzepa, rzodkiew, rzodkiewka, rzodkiew japońska, daikon
warzywa strączkowe	bób, ciecierzyca pospolita, fasola zwykła, fasola wielkokwiatowa, groch, soczewica jadalna, soja
warzywa różne	karczoch zwyczajny, maniok jadalny, słonecznik bulwiasty

3. **Skład chemiczny warzyw:** warzywa składają się głównie z wody (78 – 95%). Zawartość węglowodanów jest różna. Waha się od 2 do 20%. Warzywa zawierają bardzo mało białka. Średnia zawartość wynosi około 2%. Białko to ma małą wartość biologiczną z wyjątkiem soi i ziemniaków. Zawartość tłuszczu jest niska u większości warzyw. Wacha się ona między 0,5 do 2% (oleiste 18 – 30%). Tłuszcz składa się głównie z nienasyconych kwasów tłuszczowych. Istotna dla naszego organizmu jest wysoka zawartość składników balastowych – **błonnika**. Liczne substancje smakowe i zapachowe zawarte w warzywach pobudzają apetyt. Zawartość składników odżywczych zależna jest w dużym stopniu od czynników środowiskowych.

4. Gotowanie warzyw

Warzywa zabarwione karotenem	Od wrzącej wody, pod przykryciem, **z dodatkiem TŁUSZCZU**
Warzywa zabarwione antocyjanami	Od wrzącej wody, pod przykryciem, **w zakwaszonej wodzie**
Warzywa zabarwione chlorofilem	Od wrzącej wody, pod przykryciem, **w dużej ilości wody**
Warzywa kapustne	Od wrzącej wody, **BEZ PRZYKRYCIA**
Warzywa mrożone	**W MAŁEJ ilości wrzącej wody,** pod przykryciem, bez rozmrażania